

4) ส่งเสริมให้มีการหันหน้าเข้าหากัน ปรึกษาหารือกันเป็นรายบุคคล หรือทั้งกลุ่มในการซักถามสรุป เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังเรียน สิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว การสรุป การแก้ไขรายงานของกลุ่ม การนำเสนอผลงาน การปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นในคราวต่อไป

5) ครูช่วยสอนให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมเพียงพอที่จะใช้ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจจะสอน โดยการให้คำนิยาม การพูดคุย การอภิปราย การสังเกตพฤติกรรม และการใช้กระบวนการเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

6) ให้กลุ่มมีอำนาจในการจัดการและการตัดสินใจในการทำงานและแก้ปัญหาต่างๆ โดยครูเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ หรือผู้สร้างสถานการณ์ให้เกิดกิจกรรมนั้นๆ ขึ้น และให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็นซึ่งดีกว่าสั่งให้นักเรียนทำตามความคิดเห็นของครู

7) ให้นักเรียนมีเวลา และรับทราบถึงกระบวนการในการวิเคราะห์ว่าสมาชิกในกลุ่มทำงานตรงตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด

การสอนโดยใช้กิจกรรมภาระงานเป็นหลัก แบบสัมพันธ์เนื้อหาโดยสรุป คือการแบ่งหัวข้อที่สอนนั้นออกเป็นหัวข้อย่อยๆ และ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาในหัวข้อที่ตนเองได้รับมอบหมายให้ชำนาญ หลังจากนั้นก็รวมกลุ่มกันอภิปรายกับกลุ่มที่ได้รับหัวข้อย่อยเดียวกัน หลังจากนั้นเตรียมนำเสนอภายในกลุ่มสัมพันธ์เนื้อหาของตนเอง ให้สมาชิกในกลุ่มได้มีโอกาสซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทุกคนในกลุ่มต้องนำเสนอส่วนที่ตนเองได้เรียนรู้ต่อกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ทั้งหมด เพื่อการเรียนรู้จะสมบูรณ์ ทั้งนี้ทุกคนจะมีความสำคัญและสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูเป็นผู้คอยกำกับดูแล และคำแนะนำ

โดยสรุปแล้ว การจัดกิจกรรมภาระงานเป็นหลักในการสอนภาษานั้น ครูควรจัดภาระงานให้มีลักษณะเป็นการถ่ายโอนข้อมูล จากทักษะหนึ่งไปยังอีกทักษะหนึ่ง เช่น จากกการอ่านไปสู่การเขียน นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมภาระงานให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสอบถามข้อมูลที่ตนไม่ทราบจากคู่สนทนา ซึ่งเป็นการฝึกในสถานการณ์ที่สมจริง หรืออาจให้นักเรียนทำกิจกรรมภาระงานเป็นหลักที่มีความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยกัน เพื่อให้กิจกรรมภาระงานนั้นบรรลุผลสำเร็จ ประการสุดท้าย ครูควรมีการตรวจสอบว่านักเรียนสามารถทำกิจกรรมภาระงานนั้นๆ ได้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ครูควรพิจารณาว่าอาจเป็นเพราะความผิดพลาดทางไวยากรณ์

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก

1.2.1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก

กาญจนา ไซติช่วง (2530 : 36 - 43) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมภาระงานเป็นหลักเสริมโดยมุ่งงานปฏิบัติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเทคนิค ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแผนกช่างไฟฟ้า กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแผนก

ช่างไฟฟ้า ปีการศึกษา 2530 วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยกิจกรรมเสริมที่มุ่งงานปฏิบัติ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการเรียนภาษาอังกฤษเทคนิค 1 พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน และเห็นว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นว่ากิจกรรมแบบภาระงานเป็นหลักช่วยให้เข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากขึ้น

นฤมล กลั่นเจริญ (2530 : 40 – 49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขอนแก่นวิทยาคม ที่เรียนโดยการใช้และไม่ใช้กิจกรรมภาระงานเป็นหลัก กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 จากโรงเรียนขอนแก่นวิทยาคม จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษในรายวิชา อ.011 ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมภาระงานเป็นหลักเสริม กับกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีประจำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าเจตคติของกลุ่มที่เรียนโดยการใช้กิจกรรมภาระงานเป็นหลักมีดังนี้ คือ นักเรียนสนุกสนานกับการเรียน นักเรียนเห็นว่าครูผู้สอนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษมาก และเห็นว่ากิจกรรมภาระงานเป็นหลักช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาภาษาอังกฤษมากขึ้น

สายรุ้ง พุ่มตระกูล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยเทคนิคการตอบทเรียน ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มทดลองเรียนด้วยการเรียนด้วยเทคนิคการตอบทเรียน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยเทคนิคการตอบทเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ ส่วนความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยเทคนิคการตอบทเรียนนั้น นักเรียนของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในด้านร่วมมือกันเรียน และการฟังพียงซึ่งกันและกันในกลุ่มสูง

1.1.2 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก ดอห์ตี และพิกา (Doughty and Pica , 1986 : 305 – 325) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยการจัดกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก ชนิดหาข้อมูลที่ขาดหายไป (Information Gap) โดยการทำวิจัยเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง 2 ครั้ง ครั้งแรกเพื่อศึกษารูปแบบในการจัดกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก ว่ากิจกรรมแบบใดจะมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ส่วนการวิจัยครั้งที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบลักษณะกิจกรรม 3 รูปแบบ คือ กิจกรรมประเภทที่มีครูเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมกลุ่มเล็ก และกิจกรรมคู่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนศึกษาผู้ใหญ่ และครูสอน

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ซึ่งมีความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งแรก คือ ภาระงานเป็นหลัก ประเภทแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เรียกว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบสองทาง และภาระงานที่ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ภาระงานเป็นหลักประเภทแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบสองทาง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษามากกว่า ภาระงานปฏิบัติที่ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ส่วนงานวิจัยครั้งที่สอง ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมภาระงานเป็นหลักเป็นสามรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเล็กและกิจกรรมคู่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาได้พอกัน

เว็ดแมน (Wedman, 1996 : 111 -113) ได้ศึกษาถึงผลของการให้ความรู้โดยการสอนแบบกิจกรรมภาระงานสัมพันธ์เนื้อหา โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยกลุ่มการเรียนรู้แบบสัมพันธ์เนื้อหา กับกลุ่มการเรียนรู้แบบเดิม โดยการทดลองนี้จะแบ่งนักเรียนในกลุ่มการเรียนรู้แบบสัมพันธ์เนื้อหาออกเป็น กลุ่มละ 27 คน โดยใช้บทเรียนเนื้อหาจากเนื้อหาเดียวกันและนักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาเนื้อหาเป็นกลุ่มย่อยตามที่ครูได้มอบหมาย และมารายงาน อภิปรายในกลุ่มสัมพันธ์เนื้อหาและกลุ่มใหญ่โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลให้คำแนะนำ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบแบบปรนัย อัตนัย และการเขียนเรียงความ โดยมีการวัดความรู้ทั้งก่อนเรียนและหลังจากการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มการเรียนรู้แบบสัมพันธ์เนื้อหาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนในกลุ่มการเรียนรู้แบบเดิม และ ครูในกลุ่มการเรียนรู้แบบสัมพันธ์กับเนื้อหา มีทางเลือกในการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่ากลุ่มการเรียนรู้แบบเดิม

ลี (Lee, 1996 : 31 - 35) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือวิธีใหม่ คือ วิธีการเรียนแบบสัมพันธ์เนื้อหา โดยให้นักเรียนทำภาระงานกิจกรรมสัมพันธ์เนื้อหาในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายใน 6 - 9 ลัปดาห์ โดยนักเรียนจะต้องพัฒนาโครงการ การนำเสนอ และ พัฒนาทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม ทักษะความเป็นผู้นำ โดยนักเรียนเลือกหัวข้อที่ศึกษา และนำไปศึกษาด้วยตนเอง หลังจากนั้นมารวมกลุ่มกับเพื่อนที่ได้ศึกษาในหัวข้อเดียวกัน หลังจากนั้น นำความรู้ที่ได้กลับไปสอนในกลุ่มสัมพันธ์เนื้อหาเดิมร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์อีกครั้ง และครูรวบรวม สรุปความรู้ทั้งหมดกับกลุ่มใหญ่ด้วยกัน โดยการวัดและประเมินผลนั้น ให้น้ำหนักการมีส่วนร่วม 20 เปอร์เซ็นต์ การรายงาน การอภิปรายในกลุ่มหัวข้อเดียวกัน 30 เปอร์เซ็นต์ การวิเคราะห์การรายงาน 30 เปอร์เซ็นต์ และการนำเสนอด้วยการพูดหรือรายงาน 20 เปอร์เซ็นต์ การศึกษาในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความสุข สนุกสนานการเรียน ในการทำงานกลุ่ม และนักเรียนที่เรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์เนื้อหานั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก ได้แก่ กิจกรรมสัมพันธ์เนื้อหา นั้น สรุปได้ว่ากิจกรรมภาระงานเป็นหลัก เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก โดยใช้กิจกรรมแบบ

สัมพันธเนื้อหา ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งใช้กระบวนการกลุ่มเป็นแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน และวิธีการเสริมแรง ซึ่งวอลเบิร์ก (Walberg, 1984 : 329) สรุปไว้ว่าเป็นองค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพมาก ว่าส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหรือไม่ อย่างไร และเพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 ต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเสริมแรง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเสริมแรง

2.1.1 ความหมายของการเสริมแรง

การเสริมแรง (Reinforcement) คือ สิ่งเร้าใดที่ทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้ว มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวร (อาวี พันธมณี , 2534 : 114)

การเสริมแรง (Reinforcement) คือ การเพิ่มความถี่ของการเกิดพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น (Skinner, 1938 : 8)

2.1.2 ความสำคัญของการเสริมแรง

มิซูลิช (Misulis, 1999) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ในด้านการเพิ่มความถี่เกี่ยวกับคำศัพท์ จะต้องฝึกให้ผู้เรียนรู้จักที่มา ความหมาย การเชื่อมโยงไปยังคำอื่นๆ โดยการใชกิจกรรมการเสริมแรงเข้าไปช่วยในกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้คำศัพท์นั้นๆ เพื่อสามารถนำไปใช้ทั้งในด้านการพูด การอ่าน และการเขียน พบว่า กิจกรรมการเสริมแรงมีส่วนสำคัญในด้านการเพิ่มความถี่เกี่ยวกับคำศัพท์ Ketherine Misulis E. 1999. Making Vocabulary Development Manageable in Content Instruction (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : <http://www.top.book.co.th> [29 กันยายน 2543]

ฮาลเซย์ (Halsey, 1997) ได้ศึกษานวัตกรรมใหม่สิบประการของกลวิธีการเรียนรู้ พบว่า การให้การเสริมแรงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะทำให้การเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างราบรื่น สนุกสนาน นอกจากนี้จะใช้ การสอนแบบหลากหลาย การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ในชั้นเรียน การช่วยเหลือกันในกลุ่ม การใช้อารมณ์ขันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และ การให้การเสริมแรงกับงานหรือผลงานที่ผู้เรียนได้กระทำ Vicki Halsey . 1997. Ten Strategies for Revolutionizing Learning (ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : <http://www.top.book.co.th> [29 กันยายน 2543]

2.1.3 ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์

สกินเนอร์กล่าวว่าพฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมประเภทโอเปอเรนท์ (Operant Behavior) และหากต้องการให้ พฤติกรรมโอเปอเรนท์คงอยู่ตลอดไป จำเป็นต้องให้การเสริมแรง สกินเนอร์แบ่งการเสริมแรงออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) และ การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) ในที่นี้ผู้วิจัยขอกล่าวเฉพาะการเสริมแรงทางบวก

การเสริมทางบวก หมายถึง สิ่งของหรือคำพูด หรือสภาพการณ์ที่จะช่วยให้พฤติกรรมโอเปอเรนท์เกิดขึ้นอีก หรือสิ่งทำให้เพิ่มความน่าจะเป็นไปได้ ของการเกิดพฤติกรรมโอเปอเรนท์ (สุรางค์ คุ้มตระกูล ,2541 : 191)

2.1.4 ประเภทของการเสริมแรง

สกินเนอร์การเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- 1) การให้การเสริมแรงทุกครั้ง คือ ให้แรงเสริมแก่อินทรีย์ที่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ทุกครั้ง (Continuous Reinforcement)
- 2) การให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Partial Reinforcement) คือ ไม่ต้องให้การเสริมแรงทุกครั้งที่ยินทรีย์แสดงพฤติกรรม สกินเนอร์พบว่า การให้การเสริมแรงทุกครั้งแม้ว่าจะช่วยในระยะของการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนท์ แต่ไม่มีประสิทธิภาพดีเท่ากับการให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว การให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราวของสกินเนอร์ แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ
  - 1) การให้การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่แน่นอน (Fixed Interval) หมายถึง การให้แรงเสริมโดยการกำหนดระยะเวลา หลังจากผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ถูก เป็นครั้งแรกและครั้งต่อไป ได้อย่างแน่นอน ผู้แสดงพฤติกรรมสามารถคาดคะเนได้ถูกว่าเมื่อไรจะได้รับแรงเสริม
  - 2) การให้การเสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไมแน่นอนหรือไม่สม่ำเสมอ (Variable Interval) หมายถึง ช่วงเวลาที่จะให้การเสริมแรงครั้งแรกและครั้งต่อไปไม่คงที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้แสดงพฤติกรรมไม่สามารถจะทาย หรือคาดคะเนว่าเมื่อไรจะได้รับการเสริมแรง
  - 3) การให้การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่แน่นอน (Fixed - Ratio) หมายถึง การให้การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของพฤติกรรมโดยจัดเป็นอัตราส่วนคงที่ ระหว่างการสนองตอบที่ไม่ได้รับการเสริมแรง กับ การสนองตอบที่ได้รับการเสริมแรง
  - 4) การให้การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่ไมแน่นอน (Variable Ratio) หมายถึง เป็นการให้การเสริมแรงที่ผู้แสดงพฤติกรรมไม่สามารถจะคาดคะเนได้ถูกว่า เมื่อไรจะได้รับแรงเสริม เป็นการให้การเสริมแรงพฤติกรรมตามจำนวนครั้งที่เปลี่ยนแปลงไปเสมอ ผู้เรียนไม่สามารถที่จะคาดคะเนหรือทายได้ว่าเมื่อไรจะได้รับการเสริมแรง (สุรางค์ คุ้มตระกูล , 2541 :191-193)

2.1.5 หลักสำคัญในการใช้การเสริมแรงในการสอน

- 1) ครูต้องทราบพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่านักเรียนเรียนรู้แล้วมีอะไรบ้าง และให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้นๆทันทีหลังจากพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น
- 2) ตอนแรกๆ ครูควรจะให้แรงเสริมทุกครั้งที่ยินทรีย์แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่ตอนหลังใช้แรงเสริมเป็นครั้งคราว (Intermittent) ได้

3) ถ้าจำเป็นสำหรับนักเรียนบางคนในการเปลี่ยนพฤติกรรม ครูอาจจะใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นขนม หรือรางวัลที่เป็นสิ่งของ หรือสิ่งที่จะเอาไปแลกเปลี่ยนรางวัลได้ (Token) และตัวเสริมแรงนั้นต้องเหมาะสมกับแต่ละบุคคล

4) ครูจะต้องระวังไม่ให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

5) สำหรับพฤติกรรมที่ซับซ้อน หรือการเรียนรู้ที่ซับซ้อน ครูควรจะใช้หลักการตัดพฤติกรรม (Shaping) คือการให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามลำดับขั้น (Successive Approximation) (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541 : 93 –194)

2.1.6 การประยุกต์หลักการเสริมแรงในการสอน

หลักการของสกินเนอร์ ก็คือ ให้วิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมาเป็นพฤติกรรมย่อยที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน ครูต้องระบุได้ว่านักเรียนสามารถทำอะไรได้หลังจากจบบทเรียนนั้นๆ เพื่อจะให้การเสริมแรงได้อย่างเหมาะสม (ประสาธ อิศรปริดา , 2538 :237 – 238) “เด็กๆ ไม่ได้เรียนรู้ง่าย ๆ ด้วยการที่ครูเป็นผู้บอก หรือครูให้เด็กเห็นสิ่งที่จะให้เขาได้เรียนรู้ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเด็กมีความอยากรู้และต้องรู้ว่าผลกรรมหรือคุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนนั้นคืออะไร เมื่อเขาฟังครูหรือดูในสิ่งที่ครูเตรียมไว้ให้เขาแล้ว เขาจะได้รับผลอะไรจากการกระทำนั้นๆ ถ้าเขาทำแล้วได้ตัวเสริมแรง เขาจะทำเช่นนั้นซ้ำๆ เพิ่มขึ้น ” (Skinner, 1965 : 99)

2.2 งานวิจัยในไทยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเสริมแรง

2.1.1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

ทิพย์วรรณ แผงด้านกลาง (2538 : บทคัดย่อ อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2540) ได้ศึกษาผลของการเสริมแรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสนามบิน จังหวัดขอนแก่น ที่มีการเสริมแรง 2 แบบ คือ การเสริมแรงทางสังคม และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรอดกร กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

วิไลพร ลิ้มวรวิวัฒน์ (2534 : บทคัดย่อ อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2541) ได้ศึกษาผลของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงทางบวกที่มีต่อความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองและนักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกมีคะแนนความถูกต้องในการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยในระยะทดลองไม่แตกต่างกัน และ นักเรียนที่ได้รับการฝึกการควบคุมตนเองมีคะแนนความถูกต้องของการทำแบบฝึกหัดในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางบวกในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

แสตติกควาสกี (Stachowski, 1998 : 341 - 346) ได้ศึกษาความพยายามของครู ในการส่งเสริมความตระหนักในคุณค่าแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีนักเรียน เข้าร่วมในการทดลองครั้งนี้ จำนวน 43 คน โดยนักเรียนกลุ่มนี้ได้รับการเสริมแรงทางบวกจากครูในทุกวัน สุดท้ายของดีปคาร์ห์ ด้วยการให้การเสริมแรงจากครู เช่นการยกย่องชมเชยงานที่นักเรียนทำได้ดี ความ ประพฤตินักเรียนที่ติดลวดจนชมเชยความพยายามของนักเรียนในการเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลองกลุ่มนี้มีความตระหนักในคุณค่าแห่งตนและมีผลการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .05

กาแรคเกอร์ (Karacker, 1967 : 11 - 14) ได้ศึกษาถึงผลการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจาก การทดสอบและการตอบผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 จำนวน 72 คน ซึ่งกำลังเรียนวิชา จิตวิทยาการศึกษา แบ่งกลุ่มการทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่ม จะมีผู้ เข้าร่วมการทดลอง 24 คน ทำการทดลองโดยในช่วงแรก กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม เข้าทำการทดสอบด้วย แบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ ช่วงเวลาที่ 2 กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับข้อมูลย้อนกลับโดยบอกคำตอบถูก แต่ไม่มี การอธิบายใดๆ กลุ่มทดลองที่ 2 ไม่ได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการทดลอง ใน ช่วงเวลาที่ 3 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 72 คน ได้รับการทดสอบที่ใช้เป็นเกณฑ์ มีความเชื่อมั่น .78 ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัสโซ (Russo , 1997 : 2540 A - 2541 A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ ตัวแปรต่างๆ ซึ่งจะเป็นตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรโดย รวมที่เป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ การมีส่วนร่วม ในชั้นเรียนโดยมีครูเป็นผู้ให้คะแนน (rating) การเสริมแรง ในการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของนักเรียน และ ใน ส่วนของตัวนักเรียนนั้น ตัวแปรที่เป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความคาดหวังที่จะเรียนจบ และ ทักษะทางสังคมในการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

นุเจนท์ (Nugent , 1997 : 2632 A - 2632 A) ได้ศึกษาผลของการตอบสนองของ ครูที่มีต่อนักเรียนในวิชาการเขียนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากลยุทธ์ทักษะการเขียน โดยครูจัดให้นักเรียนมี โอกาสที่จะอ่านงานเขียนของเพื่อนร่วมชั้นเรียน และ พิจารณา คำแนะนำ การตรวจให้คะแนนของครู เพื่อ ให้นักเรียนและครูร่วมกันวิเคราะห์ผลงานการเขียนของนักเรียนด้วยกัน และ การตรวจให้คะแนนของครู ซึ่ง ถือว่าการตรวจให้คะแนนของครูนั้นเป็นการเสริมแรง ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อวิชาการเขียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายให้เข้าใจกันได้ดี กิจกรรมการเรียนจึงใช้วิธีการฝึกภาษา โดยครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถทางภาษาออกมาอย่างเต็มที่ บทเรียนไม่มุ่งให้นักเรียนท่องจำกฎเกณฑ์หรือหลักไวยากรณ์ทางภาษาเหมือนดังแต่ก่อน แต่จะยึดจุดประสงค์ในการพูดเพื่อสื่อความหมายเป็นหลักแทน (สุไร พงษ์ทองเจริญ, 2524 : 21) ลักษณะการสอนภาษาแบบนี้ตรงตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.1.1 แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

แนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์ ครูจะคอยกระตุ้นยั่วยุให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน อย่างเข้าใจความหมาย

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสาร ดังนั้นครูต้องเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อย่างเข้าใจความหมาย

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสื่อสารดังนั้นครูต้องเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันโดยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ต้องการให้นักเรียนได้ใช้ภาษา เช่น การจัดกิจกรรมเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ นอกจากนี้ครูต้องคอยแนะนำช่วยเหลือให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้เป็นไปด้วยความราบรื่นไม่คอยหวาดระแวงว่าจะใช้ภาษาผิดและกระตือรือร้นที่จะใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเปลี่ยนที่นั่งหรือกลุ่มทำกิจกรรม และครูต้องเดินไปดูดูแลแต่ละกลุ่มเพื่อแนะนำการทำงานให้กับนักเรียนตามความจำเป็น (Wibunsin, 1984 : 1 - 8)

ซาวิกนอน (Savignon, 1978 : 2 - 5) ได้แนะนำการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่ากิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางการใช้ภาษาได้จริงและเป็นธรรมชาติ เช่น การเล่นเกม การแสดงละคร การอภิปรายการโต้ตอบทบทวน ซึ่งสถานการณ์จำลองที่ครูเป็นผู้จัดให้ในห้องเรียนทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในชั้นเรียน

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ฟาริด (Farid, 1976 : 299 - 304) ได้เสนอแนะหลักเกณฑ์เพื่อเป็นแนวในการสอนว่าควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ไม่เกินความสามารถของนักเรียนที่จะเข้าใจความหมายได้ นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้ไม่ยาก และจงใจให้นักเรียนสนใจเนื้อหามากกว่าให้นักเรียนรับรู้รูปแบบภาษา

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981 : อ้างถึงใน กรองทอง โพธิ์ทอง, 2532 : 13) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารควรจัดในลักษณะเตรียมการก่อนการสื่อสาร คือ ครูมีหน้าที่เตรียมภาษาให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ทางภาษา เพื่อจุดมุ่งหมายในการสื่อสารได้ ใช้กฎเกณฑ์ของภาษาและความหมายในการสื่อสารควบคู่กันไปลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารนี้

ลิตเติลวูด ได้ให้หลักสำคัญไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกให้มีความสามารถทางภาษาศาสตร์ให้มากที่สุด นั่นคือผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะที่จะนำระบบทางภาษาศาสตร์มาใช้จนกระทั่งสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติ และสื่อภาษาออกมาได้ความหมายตามที่ตั้งใจ
- 2) ผู้เรียนต้องสามารถแยกความแตกต่างระหว่างรูปแบบของภาษาและการใช้ภาษา คือ เข้าใจระบบทางภาษาศาสตร์และนำมาใช้ในการสื่อสารได้ถูกต้อง
- 3) ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะและกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในสถานการณ์ที่มองเห็นได้ชัดและรู้จักการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อได้รับความก้าวหน้า และแก้ไขข้อผิดพลาดโดยการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป
- 4) ผู้เรียนจะต้องตระหนักถึงความหมายทางสังคมของรูปแบบภาษา ซึ่งความรู้ด้านนี้อาจไม่รวมถึงความสามารถที่จะใช้ภาษาให้แปรเปลี่ยนไปเพื่อให้เหมาะสมกันแต่เป็นความสามารถที่จะใช้ภาษาที่เป็นที่ยอมรับและหลีกเลี่ยง ไม่ให้ข้อผิดพลาดที่รุนแรง

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารนั้นจะเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้นทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน จนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ การเรียนไม่เน้นการท่องจำ กฎเกณฑ์ทางภาษา หรือไวยากรณ์

อย่างไรก็ตามการสอนภาษาอังกฤษไม่ใช่ว่าจะไม่คำนึงถึงหลักไวยากรณ์เสียเลย เพราะการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ทำให้ภาษา มีความสละสลวย และเข้าใจง่าย

3.1.2 ขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ควรมีขั้นตอน ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539 : 18)

- 1) ชี้นำเสนอ (Presentation) ที่ครูเสนอเนื้อหาภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบและความหมาย
- 2) ฝึกปฏิบัติ (Practice) ที่ให้ผู้เรียนฝึกภาษาที่เสนอในขั้นที่ 1 ในกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ให้แนวทางหรือควบคุมอยู่

3) **ขั้นใช้ (Production)** ที่ให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่ฝึกมาบ้างแล้วจากขั้นที่ 2 ในกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมคู่ในทักษะต่าง ๆ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนภาษาและไวยากรณ์ ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจการนำเสนอโดยทั่วไป การสอนเนื้อหาภาษาและไวยากรณ์ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ (Presentation)

การนำเสนอภาษาจะนำเอาสถานการณ์ที่นักเรียนสนใจมาช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหมายของหัวข้อทางภาษา หรือรูปแบบภาษาที่ต้องการสอนในแต่ละบท มีการใช้คำถามนำเพื่อให้นักเรียนเข้าสู่หัวข้อทางภาษา เช่น การซักถามข้อมูลและรูปแบบภาษาที่จะสอน จากนั้นครูจะเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนสังเกตจากตัวอย่าง เน้นให้เห็นจุดสำคัญของรูปแบบประโยค ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหมายของการใช้รูปแบบไวยากรณ์นั้น ๆ ได้ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก (Practice)

การฝึกอาจอยู่ในรูปสถานการณ์จำลองที่ครูสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกใช้รูปแบบภาษาที่นำเสนอ อาจเป็นการฝึกทั้งชั้น หรือในรูปกิจกรรมที่นักเรียนกระทำร่วมกัน โดยครูเป็นเพียงผู้ควบคุมให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น กิจกรรมดังกล่าวมักเป็นกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ฝึกรูปแบบภาษาที่เรียนมาอย่างทั่วถึง การฝึกโดยใช้กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนรู้สึกเพลิดเพลิน และขณะเดียวกันได้มีโอกาสใช้ภาษาที่เรียนมาเพื่อสื่อสารจริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การฝึกมีความหมาย

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้ (Production)

จะให้นักเรียนใช้ภาษาที่ได้ฝึกมา ในรูปกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งเชื่อมต่อการใช้ภาษาที่สมจริงในชั้นให้นักเรียนจะมีโอกาสใช้ภาษามากขึ้นเนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในรูป กิจกรรมกลุ่มเรียนประมาณ 3 - 4 คน หรือกิจกรรมคู่ต่างจากขั้นฝึก ซึ่งมักจะเป็นกิจกรรมทั้งชั้นหรือถ้าเป็นกลุ่มจะเป็นกลุ่มใหญ่เป็นแถว

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

สุรวิรัตน์ กสิปโกมุต (2538 : บทคัดย่อ อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2540) ได้ศึกษาการศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาในชั้นเรียนของครูภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านหน้าที่ของภาษาที่ครูควรใช้ การปรับภาษาที่ครูให้การใช้ภาษาเชิงปฏิสัมพันธ์ และการตอบสนองต่อข้อผิดพลาดของนักเรียน ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการใช้ภาษาในชั้นเรียน ของครูภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ พฤติกรรมด้านหน้าที่ของภาษา

ที่ครูใช้ รองลงมา ได้แก่ การใช้ภาษาเชิงปฏิสัมพันธ์ การปรับภาษาที่ครูใช้ และการตอบสนองต่อข้อผิดพลาดของนักเรียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการใช้ภาษาในชั้นเรียนของครูภาษาอังกฤษในแต่ละด้านพบว่า พฤติกรรมในด้านหน้าที่ของภาษาที่ครูใช้ที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ การให้คำอธิบาย ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การให้ข้อคิดเห็น พฤติกรรมด้านการปรับภาษาที่ครูใช้เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การปรับการออกเสียง ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การปรับโครงสร้างประโยค พฤติกรรมด้านการใช้ภาษาเชิงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ การพูดซ้ำคำพูดนักเรียน ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การตรวจจอบเพื่อยืนยัน พฤติกรรมด้านการตอบสนองต่อข้อผิดพลาดของนักเรียนที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ครูแก้ไขข้อผิดพลาดให้นักเรียนเอง ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ การพูดต่อไปโดยไม่แก้ไขข้อผิดพลาด เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการใช้ภาษาในชั้นเรียนของครูภาษาอังกฤษโดยจำแนกตามภาษาที่ครูใช้แล้ว พบว่า พฤติกรรมการใช้ภาษาในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย

กฤษฎี ชื่นชมน้อย (2538 : บทคัดย่อ อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2540) ได้ศึกษาปัญหาการสอนฟังภาษาอังกฤษของครูในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษาสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยกลุ่มประชากรเป็นครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนคาทอลิกระดับมัธยมศึกษาสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ประจำปีการศึกษา 2537 จำนวน 117 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ ครูมากกว่าครึ่งหนึ่งของครูทั้งหมดไม่สนใจศึกษาจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการสอนฟังอย่างละเอียด จึงให้ความสำคัญในการดำเนินการสอนและกิจกรรมมากกว่าการตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนก่อน ในการสอนฟังภาษาอังกฤษครูจะใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ และใช้พูดภาษาอังกฤษแล้วแปลเป็นไทยในการทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ ทักษะฟังจะมีจำนวนน้อยที่สุด แบบทดสอบเป็นข้อเขียนส่วนมากซึ่งไม่สอดคล้องกับการตั้งจุดมุ่งหมาย การสอนฟังภาษาอังกฤษ จำนวนข้อสอบและคะแนนของทักษะฟังจะมีสัดส่วนน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทักษะอื่นๆ

เสาวภาคย์ สุทธิไชย (2538 : บทคัดย่อ อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2540) ได้ศึกษาความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรือ ตามทัศนะของนักเรียนนายเรือ ครู และนายทหารระดับบริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ ในองค์ประกอบต่างๆ อันได้แก่ โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหา ครู และวิธีสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนนายเรือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน นักเรียน ครู และผู้บริหารให้ความสำคัญกับทักษะพูดมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะอ่าน ส่วนครูไม่ได้บอกถึงความต้องการในทักษะด้านใดเด่นนัก ยกเว้นการเล่าเหตุการณ์สั้นๆ และการดำเนินการสนทนาในทักษะพูด และการอ่าน นักเรียนและครูมีความต้องการสอดคล้องกันในระดับมากในเรื่องต่อไปนี้ คือ ด้านความรู้ความสามารถ

ครูควรมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน ด้านวิธีสอนครูควรมีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ ด้านการประเมินผล ควรประเมินตรงตามเนื้อหาที่เรียนไป ด้านบุคลิกภาพครูควรฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ความต้องการด้านแบบเรียนที่สอดคล้องกันคือ บทสนทนาในชีวิตประจำวัน

นริศรา ดานวงศ์ (บทคัดย่อ : 2536 อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2540) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทักษะฟัง - พูด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดอนพุดวิทยา อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2536 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนเทคนิคการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันโดยตรง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษทักษะ ฟัง - พูดสูงกว่านักเรียนที่เรียนเทคนิคการสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันโดยอ้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปราณี สิทธิสุกใส (2537 : บทคัดย่อ อ้างถึงในฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 2540) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้วาทีพหุติกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 โดยศึกษาทางด้านกรทักทาย การแนะนำ การขอบคุณ และการกล่าวลา ในสถานกาณ์ต่างๆ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 จำนวน 419 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการใช้วาทีพหุติกรรมภาษาอังกฤษด้านการทักทายสูงสุดรองลงมาคือการกล่าวลา การแนะนำ และการขอบคุณ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลักและวิธีการเสริมแรงที่ต่างกันว่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และมีกริยาว่อมระหว่างการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลักและวิธีการเสริมแรงที่ต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก และวิธีการเสริมแรงที่แตกต่างกัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และ เพื่อศึกษากริยาร่วมระหว่างการสอนกับวิธีการเสริมแรง

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1 เปรียบเทียบการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก และการสอนแบบปกติ ว่าส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงด้วยวิธีต่างกัน ว่าส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.3 ศึกษากริยาร่วมระหว่างการสอนและวิธีการเสริมแรงในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก และการสอนแบบปกติ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงที่ต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก หรือการสอนแบบปกติแล้ว ให้นักเรียนได้รับวิธีการเสริมแรงที่ต่างกัน นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างกัน หรือ มีกริยาร่วมระหว่างการสอนกับวิธีการเสริมแรงในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1. ด้านความรู้

- 1.1 ทำให้ทราบว่า การสอน 2 วิธี คือ การสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลักและการสอนแบบปกติ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างกันหรือไม่
- 1.2 ทำให้ทราบว่านักเรียนที่ได้รับวิธีการเสริมแรงที่ต่างกัน จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างกันหรือไม่ ทำให้ทราบว่ามีการยวร่วม (Interaction) ระหว่างการสอนกับวิธีการเสริมแรงหรือไม่

2. ด้านการนำไปใช้

- 2.1 ช่วยให้ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ นำความรู้เกี่ยวกับการสอนแบบต่าง ๆ ไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
- 2.2 ช่วยให้ผู้สอนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับวิธีการเสริมแรงที่ต่างกัน ไปใช้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน
- 2.3 เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีสอนซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้นตามวิธีการเสริมแรง
- 2.4 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนลาติทิมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นกลุ่มทดลอง และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นกลุ่มควบคุม

2. ตัวแปรที่ศึกษา มี 2 ตัวแปร คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ มี 2 ตัวแปร ได้แก่

2.1.1 การสอน แปรค่าออกเป็น 2 ระดับ

2.1.1.1 การสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก

2.1.1.2 การสอนแบบปกติ

2.1.2 วิธีการเสริมแรง แปรค่าออกเป็น 2 ระดับ

2.1.2.1 วิธีการเสริมแรงโดยครู

2.1.2.2 วิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 25 ข้อ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 เรื่อง คือ เรื่องการพูดเกี่ยวกับการกระทำในอนาคตที่ได้วางแผน หรือเตรียมการไว้ก่อน , เรื่องการบอกความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว , เรื่องการบอกให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และ เรื่องการพูดสิ่งที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง โดย ประยุกต์หลักการสอนแบบภาระงานเป็นหลัก ตามแนวคิดของ พิกาและคณะ (Pica et al., 1993 : 9 - 33)โดยเลือกกิจกรรมแบบสัมพันธ์เนื้อหา ของ แอรอนสัน (Aronson, 2000) ตลอดจนประยุกต์ขั้นตอนของ (วิลลิส, 2000) เป็นแนวในการจัดทำเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างใบงาน จำนวน 26 ใบงาน ในแต่ละคาบเรียน

ใช้เวลาคาบละ 50 นาที Jane Willis. 2000. Task – based Learning : What kind of adventure?

(ออนไลน์) สืบค้นได้จาก : <http://language.hyper.chubu.ac.jp/alt/pub/tlt/98/jul/willis.html>

[3 กันยายน 2543]

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. การสอนแบบกิจกรรมภาระงานเป็นหลัก หมายถึง การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนดำเนินภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในภาระงานนั้นๆ โดยผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ตามแนวคิดของแอรอนสัน คือ กิจกรรมภาระงานแบบสัมพันธ์เนื้อหา (Jigsaw Task) เป็นการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งมีระดับความสามารถในการเรียน สูง ปานกลาง ต่ำ อยู่ในกลุ่มเดียวกัน สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบในการศึกษาแต่ละหัวข้อย่อย คนที่รับผิดชอบในหัวข้อย่อยเดียวกันในแต่ละกลุ่ม รวมกันเป็นกลุ่มใหม่เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) เพื่ออภิปราย ศึกษาและเตรียมความรู้ที่ได้ไปนำเสนอในกลุ่มสัมพันธ์เนื้อหาเดิม

หลังจากเสร็จสิ้นภาระงาน นักเรียนทั้งกลุ่มสัมพันธ์เนื้อหาแต่ละกลุ่ม ร่วมกันทำแบบทดสอบ เกี่ยวกับเนื้อหาในภาระงานที่ได้ทำภาระงานแบบสัมพันธ์เนื้อหาที่ได้ทำไปเพื่อเป็นผลงานของกลุ่ม หลังจากนั้น ครูจะเป็นผู้นำสรุปและบูรณาการความรู้ เนื้อหาทั้งหมดที่ได้ร่วมกันทำภาระงานในการจัดกิจกรรมนั้น ใช้หลักจัดกิจกรรมตามแนวคิดของวิลลิส 3 ชั้น คือ ชั้นก่อนภาระงาน ชั้นภาระงาน และ ชั้นหลังภาระงาน

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนตามแนวการสอนโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2539

3.1 การเสริมแรงโดยครู หมายถึง ครูให้การเสริมแรงหลังจากนักเรียนได้ทำการรายงานหน้าชั้นเรียน ในขั้นตอนของชั้นภาระงาน โดยครูให้การเสริมแรงในภาพรวมของกลุ่ม

3.2 วิธีการเสริมแรงโดยนักเรียน หมายถึง นักเรียนให้การเสริมแรงหลังจากนักเรียนได้ทำการรายงาน หน้าชั้นเรียน ในขั้นตอน ของชั้นภาระงาน โดยการเสริมแรงตนเองและให้การเสริมแรงในภาพรวมของกลุ่ม

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2543 จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีเป็นกลุ่มทดลอง และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นกลุ่มควบคุม

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. วิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง เนื้อหา เรื่องการพูดเกี่ยวกับการกระทำในอนาคตที่ได้วางแผน หรือเตรียมการไว้ก่อน , เรื่องการบอกความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว , เรื่อง การบอกให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และ เรื่องการพูดสิ่งที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง ในหนังสือภาษาอังกฤษหลักชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

7. แบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึงแบบทดสอบจำนวน 25 ข้อที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษ ของเขตการศึกษา 2 เพื่อใช้วัดความรู้พื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลอง ซึ่งครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2